

zooveel dierlijk voedsel te vinden is, als buiten,

In de eerste dagen kunnen ze, als de troep niet te groot en het weder droog is, per dag wel met een ei toe, spoedig echter verlangen ze er wel twee of drie.

Dat houd ik een maand vol en verminder dan t ei en houd daarmee op, omdat ze in den stal reeds koren en buiten veel groenten eten.

En dan nog — t voornaamste moet niet vergeten worden — zorg ik, dat er, in den stal en ook buiten, altijd een kruikar vol zuiver zand ligt. Naar dat zand is 's morgens de eerste reis van de moeder met de kiekens, en ze eten daarvan dan een poosje, alsof t suiker voor haar was.

Hebt u nooit opgemerkt, dat alle kalkoenen 's morgens zand eten, als ze t krijgen kunnen?

Maar t moet dan zuiver zand zijn. Ziet u, mevrouw: groote kosten brengt de kalkoenteelt bij mij niet mee. Met drie of vier stijg eieren breng ik een heele troep groot.

Mevrouw zette groote oogen op en vroeg: « Maar als uwe kalkoenen kiekens die roodigheid aan den hals beginnen te krijgen, sterven er dan geene van, want dat is toch zo'n gevaarlijke tijd? »

« Nooit gehad, » antwoordde de oude heer « tegen dien tijd zijn de mijne al heel dikke en sterke dieren en ze komen door die periode dan ook gemakkelijk zonder kleerscheuren heen.

Maar let wel op, mevrouw, ze moeten met de oude hen dagelijks losloopen als t droog weer is.

In een hokje brengt men niet licht jonge kalkoenen groot, kiekens van inlandsche kippen, die hier dan toch wel thuis behooren, sterven immers vaak in zo'n hokje. Wat jong is, moet los loopen, dan groeit het wel dubbel zoo goed en is wel dubbel zoo sterk tegen alle kwalen. »

's Anderen daags zag ik negentien kalkoenen bij dien ouden heer, achtien hennen en een haan.

Ze leefden voornamelijk van gras, werd mij gezegd en legden elk jaar,

drank, zonder dat hij bedwelm werd. Hij besloot voor de ongelukkige vrouw en haar kind te zorgen en hun voor gebrek te bewaren, daar hun verzorger in de gevangenis zat — maar herstelde hij daardoor het zijnen vroegeren vriend aangedane onrecht? Verzachte hij daardoor diens vertwijfeling? Kon hij de vrouw het verloren geluk terug geven? Hij legde het hoofd op de arm, want het was hem, alsof hij niet meer in het licht kon zien, en als hij opzag, ontwaarde hij Bartel's bleek, kommervol gezicht. Hij worstelde met een besluit, zonder dit te kunnen nemen.

Daar kwam de snijder de kamer binnen. « Wel, verheugt gij u niet, dat uw vijand voor twee jaar opgesloten wordt! riep de kleermaker hoonend.

Zwijg! zei Zandhof erg opvliegend. « Mij kunt gij gerust zeggen, hoe gij u gevoelt, want ik gun hem de straf en ik had er niets tegen gehad, wanneer er nog een jaar was bij gekomen. Haha! Zijne vrouw, Mariane, schijnt het minder aangenaam te zijn, want zij zit nog voor het gerechtshof op den stoep. » « Zit zij daar nog? » riep Zandhof opspringend.

« Zeker. Zij hoopt misschien, dat haar man nog in vrijheid gesteld wordt, » gaf de snijder hoonend ten antwoord.

« Als zij zich maar niet bedriegt. Wien zij daar binnen de dikke muren hebben, dien houden zij ook vast. »

« Zij zal zich niet bedriegen! Zij moeten Bartel in vrijheid stellen! » riep Zandhof en vloog meteen de kamer uit.

Hoofschuddend zag de snijder hem na. Zandhof ijde naar het gerechtshof. Daar zat de ongelukkige vrouw nog op den steenen stoep. Hij waggelde, toen hij haar zag, hij stond dralend stil — vervolgens spande hij al zijne krachten in en trad op haar toe.

« Ween niet, Mariane, » sprak hij met opgewonden sidderende stem. « Wacht even — Bartel moet met u huiswaarts gaan. Hij is onschul-

als ze niet broedden, per stuk vijftig tot zestig eieren. Ieder kalkoenei heeft ongeveer een inhoud van drie gewone hoendereieren. En het vleesch der jonge volwassen hanen?.. Ik moet eindigen: t water loopt me om de tanden.

DE ONTWIKKELING

VAN HET

Machienwezen in Amerika

In Amerika, waar men de gewoonte heeft niets in het klein te doen, gaat de samentrekking der kapitalen en rijkdommen in de handen van weinigen vooruit met eene snelheid waarvan men zich enkel een gedacht kan vormen door eenige vergelijkende getallen. Wij vinden deze in een opstel van M. Levassier, verschenen in de *Revue Politique et Parlementaire* van 10 mei laatst.

In 1880 telde men, in de ijzernijverheid, 1005 gestichten met eene jaarlijksche voortbrengst van 69 miljoen dollars; in 1890 waren er nog enkel 615 gestichten, maar de voortbrengst was tot 431 miljoen dollars gestegen.

In 1880 waren er 2689 wolffabrieken met eene voortbrengst van 98,000 dollars; in 1890 2489 gestichten met eene voortbrengst van 136,000 dollars.

In 1840 telde men 1240 gestichten met eene voortbrengst van 196,000 dollars; in 1890, 905 gestichten met eene voortbrengst van 293,000 dollars.

Voegen wij erbij dat de amerikaansche mekanieken en werktuigen de europeansche verre overtreffen.

Eene staalfabriek te Baltimore, de *Maryland steel works*, levert 250,000 kilos in 24 uren tijds; en de *Illinois steel Company* levert er dagelijks 350,000 kilos; voor het lammeeren beschikt deze laatste maatschappij over 3000 paardenkracht.

Overal bestatigt men het vervangen van den handarbeid door het werktuig en zulks op eene onrustbarende wijze.

Een onmetelijk graanmagazijn te Chicago, de *Armour elevator*, waarin steeds minstens 7 1/2 miljoen hectoliters graan geborgen zijn, heeft slechts een personeel van een honderdtal werklieden, maar beschikt over machienen die het graan lossen, op de zolders brengen, het mengen, lucht geven, keeren, laden, enz. Een wagon van 10,000 kilos wordt in 1 1/2 minuut geladen.

De brouwerij Bapst, te Milwaukee (die in 1892, 1,032,583 tonnen bier verkocht) heeft alleenwerkende mekanieken, die dagelijks 16,200 flesschen van een stopsel en ijzerdraad voorzien.

Eene schoenfabriek te Nashua (New-Hampshire), waar 233 werklieden gebruikt worden, brengt dagelijks 2,400 paar schoenen voort.

In de drukkerijen heeft men onlangs de *typesetting* ingevoerd die zet, afgiet en daarna weder de letters « distribueert », met eene driedubbele snelheid dan de menschen. De amerikaansche rotatieve persen geven 72,000 gevouwen en getelde dagbladen per uur.

dig — zij moeten hem in vrijheid stellen — ik — ik! »

Hij voleindigde zijne woorden niet, maar vloog het gebouw in.

Hij liet zich bij den rechter aandienen en klaagde zich zelven aan, terwijl hij de toedracht der zaak vertelde.

« Weet gij wat gij zegt? Ge hebt gedronken, » sprak de rechter, door de zelfbekentenis getroffen.

« Ja, ik heb gedronken, omdat ik verjagen wilde, wat mij zwaar op het hart lag. Ik ben nuchter en wil vrij zijn van hetgeen mij drukt. » « Gij zult misschien dezelfde straf ontvangen. » « Ik weet het. »

« Ik moet u dadelijk doen gevangen nemen. » « t Is mij goed, want in het dorp zou ik toch niet willen terugkeeren. »

« Waarom hebt gij u niet vroeger aangeklaagd? vroeg de rechter. »

« Ik geloofde niet, dat Bartel zou veroordeeld worden, want hij is toch onschuldig. »

Zandhof voegde het verzoek erbij, dat de veroordeelde aanstonds in vrijheid zou gesteld worden.

De rechter draalde; het kwam hem verdacht voor, dat Zandhof zich wilde opofferen, omdat deze vertelde hoe zeer hij Bartel gehaat had.

Zandhof werd gevangen genomen. Toen hij in de enge, half donkere cel gevoerd werd, bleef hij dralend op den drempel staan, hij hield, maar kwam spoedig tot bedaren en trad binnen. Kalm liet hij zich op de bank nedervallen, legde zijn hand onder het hoofd en dacht over zijn stap na, maar had geen spijt en zijn borst ademd gemakkelijker dan buiten in den zonneshijn.

Ongeveer een uur later keerde Bartel met zijne vrouw huiswaarts. De dorpsbewoners waren verbaasd, hij begreep zelf nauwelijks hoe het gekomen was, maar Zandhof had van dit uur af in hem een trouwen vriend voor het heele leven gevonden. C. A. A.

(Uit De Vlaamsche Illustratie.)

Wanneer wij er nu bijvoegen dat jaarlijks gemiddeld 35 à 40,000 uitvindingsbrevetten aangevraagd worden en dat op een budget van 438 miljoen dollars, er 260 miljoen (één miljard frank) aan het onderwijs uitgegeven worden, dan zal de buitengewone ontwikkeling van het machienwezen in Noord-Amerika geene verwondering meer baren.

Vele nijverheden brengen veel meer voort dan geëischt wordt voor de behoeften der amerikaansche bevolking, maar de werkzaamheid, de vindingrijkheid en de standvastigheid der Amerikanen vindt immer nieuwe uitwegen voor het overtollige der voortbrengst.

Aldus komt het dat niettegenstaande de handarbeid meer en meer door werktuigen vervangen wordt, het getal werklieden immer aangroeit. Van 1860 tot 1890, terwijl de bevolking verdubbelde, verdriedubbelde het getal werklieden en verdubbelde het getal paardenkrachten in de nijverheid bewerkstelligd.

In onze huidige maatschappij ziet men met vrees de toekomst te gemoet die de amerikaansche reuzenontwikkeling aan het oud en door het alopslopend kapitalisme uitgeput Europa voorbereidt, want het is onvermijdelijk dat Amerika zich weldra zal meester maken van de wereldmarkt, niettegenstaande de inkomende rechten die de kortziende regeeringen op de amerikaansche voortbrengselen leggen en die dezelfde uitwisselen hebben als eene pleister op een houten been.

De inkomende rechten vermogen niets om den voortbrengstroom die Amerika medesleept te beletten ook Europa te overweldigen; dat zal de toekomst bewijzen.

Eene andere maatschappelijke inrichting is er noodig, eene inrichting waar de voortbrengst niet geschiedt ten bate van eene minderheid parasieten, maar ten voordeele van allen, in de mate hunner behoeften, eene door het socialisme herboren maatschappij waarin de menschen niet meer tegenover elkander staan als vijanden maar waarin het gansche menschdom zal bezielid zijn door het verheven denkbeeld van Gelijkeheid en Broederlijkheid. MARIUS.

Onze Strijdpennig

Beste Vrienden,

De Gentsche socialisten die maandelijks U dezen *Landbouwer* kosteloos komen bestellen, zijn ook maar arme werklieden: wevers, spinners, vlasbewerkers, enz.

Zij getroosten zich de onkosten om U maandelijks iets ter lezing te geven, omdat zij ook willen winnen voor het socialisme, omdat zij weten dat zij de buitenlieden noodig hebben om eens te kunnen overwinnen.

Maar wanneer uwe arme broeders uit de stad iets doen, moet gij van uw kant ook goeden wil toonen om ons aan te moedigen en te bewijzen dat onze pogingen niet vruchteloos zijn.

Daarom verzoeken wij aan diegenen onder U die kunnen, maandelijks onzen strijdpennig te gedenken, dat wil zeggen, iets te geven tot ondersteuning van den *Landbouwer*, die uw blad is.

Alles is wel gegeven, een kluit, een halve kluit, een cent, een halve cent. Veel kleintjes maken een groot, en hoe arm wij allen ook zijn, toch kunnen wij onze vijanden overwinnen, wanneer wij allen iets doen, want wij zijn t'getal.

Wij hopen dus, dat gij onzen oproep zult verhooren en nu en dan aan onze uitdeelaers een penningsken zult geven, vergezeld van een paar woorden. In den *Landbouwer* der maand daaropvolgende, zal U dan kwijtschrift worden gegeven.

Links en Rechts

Socialisme — Spoorweg. — Het akkoord is op alle punten getroffen tusschen het bestuur der maatschappij *Liègeois-Limbourgeois*, de nederlandse maatschappij en het belgisch gouvernement, voor het overnemen van dit spoorwegnet.

Het belgisch gouvernement moet zich nu maar verstaan met Holland, en de overeenkomst aan de Kamers voorleggen.

Zie zoo, dat is nu nochtans Socialisme, want wie zal ons wijsmaken dat het gouvernement ijzerenwegen mag aankoopen, of ont-eigenen en dit niet zou kunnen of mogen doen, voor fabrieken, werkhuizen, mijnen en gronden?

Schreeuwende onrechtvaardigheid. — Wij hebben gesproken met een werkmans van « vader » Peereboom, die onlangs gestraft werd met drie dragen loonafhouding, omdat hij, na zijne werklieken ergens een werk in zijn vak had uitgevoerd, waaraan hij 20 frank had verdiend.

Het is waar, dat er een ministerieel omzendbrief bestaat, van voor 10 jaren, die zulks verbiedt, maar die bestaan niet voor de vriendjes.

Een ingenieur met name S..., onlangs benoemd, heeft voor eene spoorwegmaatschappij, met werklieken van Peereboom, ook zoo een werk uitgevoerd, waaraan hij 100 fr. per maand verdiende.

De minister is van deze zaak ingelicht, maar hij gebaart van niets!

Schandaliger kan het niet! De werkmans waarvan spraak is, heeft 17 jaren dienst en wint maar 120 fr. per maand; door over werken tracht hij, zonder dat het den Staat kan schaden, iets meer te verdienen voor vrouw en kroost, en daar komt vader Boom hem met de hongerroede treffen, terwijl anderen, die de Staat wel schade berokkenen, die kennis moesten hebben van t verbod, met rust worden gelaten!

Zal er dan geen einde komen aan al die schandalen?

De vijanden van het minimum van dagloon:

De koning ontvangt	9589 fr. p. dag
De graaf van Vlaanderen	545 —
Een administrateur van de nationale Bank	140 —
Een ambassadeur	200 —
De burgemeester van Brussel	70 —
Een minister	60 —
Een aartsbisschop	60 —
Een luitenant-generaal	50 —
Een administrateur van minister Vandenpeereboom	33 —
Een voorzitter van het beroepshof	25 —
Een opzichter der openbare veiligheid	26 —

De werkdag bedraagt nooit acht uren.

De kleine minimumloon

Een landbouwer	1,10 fr. p. dag
Een barreelwachter	3,40 —
Een koetsier	2,00 —
Een briefdrager	2,50 —
Een onderwijzer	2,78 —
Een brusselsche werkmans	3,04 —

Hunne werkdagen zijn altijd langer dan acht uren.

Vergelijkt en oordeelt werklieken!

Het Vlas. — Wij lezen in het *Fondsblad*: Reeds van in het begin van juni was het te voorzien dat het vlas, ten gevolge der langdurige droogte, dit jaar maar een gemeenen oogst zou opleveren.

Men sprak van een halven oogst en het schijnt dat die schatting nog te hoog was; nu ziet men dat de opbrengst slechts de twee vijfden van een gewonen oogst bereikt.

Men had nog gehoopt dat de hoedanigheid het gebrek aan hoeveelheid zoo vergoeden, doch hier ook heeft men zich deernlijk bedrogen.

Na den regen is het het vlas te zeer gegroeid en het heeft den tijd niet gehad goeden « bast » te vormen.

Vlas dat laat gezaaid wordt, kan nagenoeg zoo lang worden als ander, doch het heeft ook dan bijna geene vezels aan de stengels.

In Ierland is de vlassoogst even als hier, slecht in hoeveelheid en hoedanigheid.

Uit Rusland komen tegenstrijdige berichten, volgens de eenen is de oogst goed, volgens de anderen slecht.

Wat de katoenoogst in Amerika betreft, men moet nog twee maanden wachten eer men kan zeggen hoe het er mee zal zijn.

Het is dus te voorzien dat het vlas zal opslaan, landbouwers, die nog oud vlas zit ten hebt, opgepast!

STRIJDPENNING

Tenvoordeele van De *Landbouwer*

Gent. — Omdat alle buitenlieden ons zouden bijstaan in onzen heiligen strijd voor de lootsverbetering der armen. Een opsteller van De *Landbouwer*, 0,25.

Lootenhulle en Pouques — Peet geeft voor den « Landbouwer » 0,10. — Een buitenmensch wenscht het voorbeeld te zien volgen van een vriend van Pouques 0,10. — Omdat mijne vrienden zouden weten dat de « Landbouwer » ook sens kost en het ook van werkmenschen moet komen 0,10. — Eenige goede vrienden van Lootenhulle 0,20. — Omdat zuster n'ig propaganda zou maken voor de socialist 0,10.

Nevele — Van een goeden vriend 0,10.

Gent, druk.-uitg. Emilie Claeys, Kleistraat, 95.

De Eve
t Schij
eerstkom
krijgen.
schreeuv
dige stels
Door w
niet bepa
verander
zeker.
Wat er
plicht er
strekking
zijn en d
digheid i
De red
wordt alg
het eens
ren.
Maar..
van allee
wordt sle
geluister
vaardigst
wijze ver
— zooals
de vurigs
stellen of
tijd te wa
zoo bela
haat verh
Wij de
ken dat h
beter is d
stelsel.
Veie st
doch alle
zij de jui
wacht.
De oor
behouder
Er zou
arrondiss
den in ee
Ik wee
tegenove
tijganger
der groot
een of tw
Dit ste
meerderh
V. kunne
Volgen
sel dat h
heeft vo
zooals m
Nochta
digheid i
Dit ste
sinds lan
het eerst
valsche
social-d
gen het g
de sterks
in werke
de libera
hebben,
den Rijs
Dus, o
wil.
Wij be
om ons v
tuigen.
Ook in
aan :
In de
sement d
die er tu
kunnen
De par
menten